

T.C. ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI

2025 YILI İÇ KONTROL SİSTEMİ
DEĞERLENDİRME RAPORU

SUNUŞ

Kamu mali yönetimi anlayışında hesap verebilirlik, saydamlık, etkinlik ve verimlilik ilkelerinin güçlendirilmesi amacıyla 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin kurulması, uygulanması ve geliştirilmesi yönünde kapsamlı düzenlemeler yapılmıştır. Söz konusu Kanun ve ikincil mevzuat ile iç kontrol; kamu idarelerinin amaç ve hedeflerine ulaşmasını destekleyen, riskleri yönetmeyi esas alan ve yönetime makul güvence sağlayan temel bir yönetim aracı olarak tanımlanmıştır.

Bu çerçevede, İklim Değişikliği Başkanlığının misyonu, vizyonu, stratejik amaç ve hedefleri doğrultusunda yürütülen faaliyetlerin mevzuata uygun, etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak; olası riskleri önceden tespit ederek gerekli kontrol mekanizmalarını oluşturmak ve kurumsal yönetim kapasitesini güçlendirmek amacıyla iç kontrol sistemine ilişkin çalışmalar sürdürülmektedir. İç kontrol sisteminin etkin bir şekilde işletilmesi, yalnızca mali işlemlerle sınırlı olmayıp idarenin tüm süreçlerini kapsayan bütüncül bir yaklaşımı gerekli kılmaktadır.

Bu anlayış doğrultusunda hazırlanan İç Kontrol Sistemi Değerlendirme Raporu, Başkanlığımızda kurulan iç kontrol sisteminin mevcut durumunun ortaya konulması, Kamu İç Kontrol Standartları çerçevesinde güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerin tespit edilmesi ve iç kontrol sisteminin etkinliğinin artırılmasına yönelik önerilerin belirlenmesi amacıyla düzenlenmiştir. Raporda, iç kontrolün temel bileşenleri olan kontrol ortamı, risk değerlendirme, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim ile izleme süreçlerine ilişkin değerlendirmelere yer verilmiştir.

İÇİNDEKİLER

1. MİSYONUMUZ.....	1
2. VİZYONUMUZ.....	1
3. TEMEL DEĞERLER.....	1
4. AMAÇ VE HEDEFLER	1
5. İÇ KONTROLÜN TANIMI, ÖZELLİKLERİ VE GENEL ESASLARI.....	2
6. SİSTEMİN ÖNEMİ.....	4
7. YÜRÜTME VE SORUMLULUK	6
8. KAMU İÇ KONTROL STANDARTLARI	7
8.1 Kontrol Ortamı.....	7
8.2 Risk Değerlendirme.....	7
8.3 Kontrol Faaliyetleri.....	7
8.4 Bilgi ve İletişim.....	8
8.5 İzleme.....	8
9. BAŞKANLIĞIMIZDA İÇ KONTROL FAALİYETLERİ.....	9
9.1 Kontrol Ortamı Standartları.....	9
9.2 Risk Değerlendirme Standartları.....	10
9.3 Kontrol Faaliyetleri Standartları.....	11
9.3.1 İklim Kanunu.....	11
9.3.2 Türkiye Yeşil Taksonomi Yönetmeliği.....	12
9.3.3 Karbon Kredilendirme ve Denkleştirme Yönetmeliği.....	12
9.3.4 Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği.....	12
9.3.5 Yerel İklim Değişikliği Eylem Planları Hakkında Yönetmelik.....	12
9.3.6 Avrupa Birliği ve Uluslararası Kuruluşlardan İklim Değişikliği Başkanlığına Aktarılan Hibe Niteliğindeki Tutarların Harcanmasına İlişkin Usul ve Esaslar.....	12
9.3.7 İklim Değişikliği Başkanlığı Ön Mali Kontrol İşlemleri Yönergesi.....	12
9.3.8 Diğer Mevzuat Çalışmaları.....	14
9.4 Bilgi ve İletişim Standartları.....	15
9.5 İzleme Standartları.....	15

1. MİSYONUMUZ

İklim değışikliğı ile mücadele kapsamında tüm paydaşların katılımıyla bilimsel yöntemlere dayalı, çevresel, sosyolojik, ekonomik, teknolojik ve finansal unsurları içeren plan, politika ve stratejileri belirlemek, iklim değışikliğine uyum hedefleri ve sera gazı emisyon azaltım hedefleri çerçevesinde piyasa mekanizmalarının kurulması başta olmak üzere ulusal ve uluslararası çalışmaları yürütmek.

2. VİZYONUMUZ

Türkiye Yüzyılında, 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi doğrultusunda yeşil dönüşümün kimseyi geride bırakmadan gerçekleştirilmesine ve iklim dirençliliğinin inşa edilmesine öncülük etmek.

3. TEMEL DEĞERLER

- Liyakat ve yetkinlik
- Bilimsellik
- Etik değerlere bağlılık ve güvenilirlik
- Şeffaflık
- İşbirliği, istişare ve katılımcılık
- Sürdürülebilirlik
- Stratejik ve bütüncül bakış açısı
- Yeniliğe ve gelişime açıklık
- Politikalara bağlılık ve tutarlılık
- Çözüm odaklı ve proaktif yaklaşım

4. AMAÇ VE HEDEFLER

Amaç 1: 2053 Net Sıfır Hedefi doğrultusunda yeşil dönüşümün gerektirdiğı adımların atılması.

H 1.1: İklim Değışikliğı Stratejileri hazırlanarak izleme mekanizması oluşturulacak ve eylemler izlenecektir.

H 1.2: Ülkemizin taraf olduğı Birleşmiş Milletler İklim Değışikliğı Çerçeve Sözleşmesi ve Paris Anlaşması kapsamında ulusal raporlama ve bildirim yükümlölüklerimiz süresi içinde yerine getirilecektir.

H 1.3: Sanayi tesislerinden kaynaklı sera gazı emisyonları izlenecek, ozon tabakasını incelten maddelerin ithalatı ve kullanımı kademeli olarak sonlandırılacaktır.

H 1.4: Ulusal Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) kurulacak, gönüllü karbon piyasası ve ulusal denkleştirme konusunda altyapı oluşturulacaktır.

H 1.5: İklim değişikliği ile mücadele kapsamında iklim finansmanı kapasitesi arttırılacaktır.

Amaç 2: Ulusal ve yerel ölçekte iklim değişikliğine uyum kapasitesinin arttırılması.

H 2.1: Türkiye'nin iklim modeli çalışılacak, model sonuçları ile 12 NUTS 1 (Türkiye İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması) bölgesi için etkilenebilirlik ve risk analizleri yapılacaktır.

H 2.2: İklim değişikliği ile yerel ölçekte mücadele kapsamında tüm iller için Yerel İklim Değişikliği Eylem Planlarının (YİDEP) hazırlanması ve İl İklim Değişikliği ve Uyum Koordinasyon Kurulu oluşturulması sağlanacaktır.

H 2.3: Ulusal İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve Eylem Planı (2024-2030) eylemlerini izlemek üzere çevrimiçi bir izleme mekanizması oluşturulacak ve eylemler izlenecektir.

H 2.4: Yerel düzeyde iklim değişikliği ile mücadelede alınacak önlemleri belirlemek üzere interaktif karar destek araçları geliştirilecektir.

H 2.5: İklim değişikliğine uyum konusunda farkındalık ve eğitim faaliyetlerinin yapılması sağlanacak, iklim değişikliği ile mücadelede kapsamında hibe programları uygulanacaktır.

Amaç 3: Kurumsal kapasite ve kabiliyetin arttırılması.

H 3.1: Stratejik yönetim anlayışı güçlendirilecektir.

H 3.2: Personelin niteliği ve yetkinliği arttırılacaktır.

H 3.3: Kamuoyu farkındalığının oluşturulması, bilgi kirliliğinin önlenmesi ve kurum faaliyetlerine ilişkin bilgilendirme çalışmaları yapılacaktır.

5. İÇ KONTROLÜN TANIMI, ÖZELLİKLERİ VE GENEL ESASLARI

İç kontrol; bir kurumun faaliyetlerini etkileyen iç ve dış çevrede meydana gelen değişimlere sürekli olarak uyum sağlayabilen, dinamik, bütüncül ve birbirini tamamlayan unsurlardan oluşan bir yönetim sürecidir. Bu süreç, kurumun amaç ve hedeflerine ulaşmasını desteklemek, faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak, varlık ve kaynakların korunmasını temin etmek, mali ve mali olmayan bilgilerin doğru, güvenilir ve zamanında üretilmesini güvence altına almak amacıyla tasarlanır ve uygulanır.

İç kontrol sistemi; yalnızca belirli bir birimin veya yöneticinin sorumluluğunda olmayıp, üst yönetimden başlayarak tüm yönetim kademeleri ve her düzeydeki personelin aktif katılımını gerektiren kurumsal bir yapıdır.

Bu kapsamda, kurumun misyonu, vizyonu, stratejik amaç ve hedefleri doğrultusunda ortaya çıkabilecek risklerin belirlenmesi, analiz edilmesi ve yönetilmesi iç kontrolün temel unsurlarını oluşturmaktadır. İç kontrol, risklerin tamamen ortadan kaldırılmasını değil, kabul edilebilir seviyelere indirilmesini ve kurum yönetimine makul güvence sağlanmasını amaçlamaktadır.

Ayrıca iç kontrol; kurum kültürü, organizasyon yapısı, görev ve yetki dağılımı, etik değerler, performans yönetimi ve izleme faaliyetleri ile yakından ilişkilidir. Bu yönüyle iç kontrol, yalnızca prosedür ve kurallardan ibaret olmayıp, kurumun tüm iş süreçlerine entegre edilmiş, sürekli gözden geçirilen ve geliştirilen yaşayan bir sistem niteliği taşımaktadır.

Bu çerçevede, etkili bir iç kontrol sistemi, hesap verebilirlik ve saydamlık ilkelerinin güçlendirilmesine katkı sağlarken, kamu kaynaklarının mevzuata uygun, etkili ve verimli bir şekilde kullanılmasını da teminat altına almaktadır.

İç kontrol tek bir olay ya da tek bir durum olmayıp bir kurumun faaliyetlerinin içine nüfuz eden bir dizi eylemdir. Bu eylemler bir kurumun faaliyetleri boyunca süreklilik arz eden, yönetimin organizasyonu çalıştırma tarzına sinmiş, bünyesel eylemlerdir.

Bu yüzden iç kontrol, bir kurumun faaliyetlerine ilave edilmiş bir süreç ya da zorunlu bir yük olarak bakan kimi uygulayıcıların bakış açısından farklıdır. İç kontrol sistemi kurumun faaliyetlerine sıkıca bağlanmış olup kurumun alt yapısı içine yerleştirildiğinde çok fazla etkilidir ve o organizasyonun temelinin ayrılmaz bir parçasıdır.

İç kontrol; faaliyetlere ek olarak tesis edilmek yerine, onların içine, ayrılmaz bir parça olarak yerleştirilmelidir. İç kontrol organizasyonun bünyesine gömülü olarak inşa edilerek, planlama, uygulama ve izleme gibi temel yönetim süreçlerinin bir parçası olur ve bu süreçlerin tamamlayıcısı haline gelir.

Bilindiği üzere; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun değişik 55 inci maddesi, iç kontrolü;

“... idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünü...”

şeklinde tanımlayarak; malî yönetim ve iç kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemlerin Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenmektedir.

Söz konusu Kanunun 56 ncı maddesi iç kontrolün amacını;

“Kamu gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerinin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yönetilmesini, Kamu idarelerinin kanunlara ve diğer düzenlemelere uygun olarak faaliyet göstermesini, Her türlü malî karar ve işlemlerde usulsüzlük ve yolsuzluğun önlenmesini, Karar oluşturmak ve izlemek için düzenli, zamanında ve güvenilir rapor ve bilgi edinilmesini, Varlıkların kötüye kullanılması ve israfını önlemek ve kayıplara karşı korunmasını”

sağlamak olarak belirlemiş bulunmaktadır.

Buna göre; 5018 sayılı Kanunun yukarıdaki hükümleri ve iç kontrole ilişkin uluslararası standartlardan temel bir çerçeve belge olan COSO (Treadway Komisyonu Sponsor Örgütler Komitesi) raporu bağlamında iç kontrol;

- Bir amaç değil, idareyi hedeflerine ulaştırmak amacıyla kullanılan bir yönetim aracıdır.
- Sadece form, belge ve el kitabı şeklindeki çalışmalar değil, teşkilatı, personeli ve yönetim tarzını da içeren, süreklilik arz eden ve sistematik bir nitelik taşıyan uygulamalar bütünüdür.
- Süreçler içerisinde yerleşiktir ve süreçlerde rol alan görevlilerce uygulanır, bir olay değil, sürekli ve sistematik bir nitelik taşır.
- Bir yönetim aracı olarak risk esaslıdır.
- Makul bir güvence sağlar.

5018 sayılı Kanunun 57 nci maddesinde iç kontrolün yapısı ve işleyişi hususunda şu hükümlere yer verilmiştir;

“Kamu idarelerinin malî yönetim ve kontrol sistemleri; harcama birimleri, muhasebe ve malî hizmetler ile ön malî kontrol ve iç denetimden oluşur.

Yeterli ve etkili bir kontrol sisteminin oluşturulabilmesi için; mesleki değerlere ve dürüst yönetim anlayışına sahip olunması, malî yetki ve sorumlulukların bilgili ve yeterli yöneticilerle personele verilmesi, belirlenmiş standartlara uyulmasının sağlanması, mevzuata aykırı faaliyetlerin önlenmesi ve kapsamlı bir yönetim anlayışı ile uygun bir çalışma ortamının ve saydamlığın sağlanması bakımından ilgili idarelerin üst yöneticileri ile diğer yöneticileri tarafından görev, yetki ve sorumluluklar göz önünde bulundurulmak suretiyle gerekli önlemler alınır.”

6. SİSTEMİN ÖNEMİ

Kamu yönetiminde çevresel koşullara uyum sağlamak ve değişimi yönetmek için yeni yönetsel araçlar geliştirilmektedir. Yeni kamu yönetimi yaklaşımının yaygınlaşmasıyla, kamu yönetiminde iç kontrol önem kazanmıştır

Yeni yönetim anlayışına göre, kamu idarelerinde organizasyon içinde bulunan kişi ve bunların oluşturduğu stratejik amaç birliğinin sağlanması önem arz etmektedir.

Kurum amacını “eldeki kaynaklarla daha çok üretmek” şeklinde tanımlamak yetersiz kalır; öyle ki, çıktı kalitesini sağlamadan ulaşılan verimlilik hiçbir anlam taşımamaktadır. Kaliteyi ölçüt almadan gerçekleştirilen üretim, götürülen hizmet, ek kaynak tüketimine neden olarak verimliliği düşürmektedir.

Bu amaçla, verimsizliğe neden olan etkenlerin azaltılması veya yapılabiliriyorsa ortadan kaldırılması iç kontrol sisteminin iyi çalıştırılması ile mümkün olabilecektir. İç kontrol sisteminin etkili bir biçimde uygulanabilmesi için de iç kontrol bir yük olarak değil, beklenmeyen olaylar ortaya çıktığında oluşacak kayıpları önlemek ve fırsatları değerlendirmek ile ilgili bir araç olarak görülmelidir.

Bir kurumda iç kontrol sistemi sağlıklı ve etkin bir şekilde kurulmazsa, en başta kurum hakkında olumlu bir imaj tesisi mümkün olamayacağı gibi yolsuzluk ve usulsüzlük oluşması ihtimali de kuvvetlenmektedir.

İç kontrol, yönetim amaçlarını sağlamak, işlerin düzenli pratik ve verimli sonuçlanması için; varlıkların muhafazası, kayıtların güvenliği, güvenilir mali enformasyonun zamanında hazırlanması da dâhil olmak üzere tesis edilen organizasyon planı ve düzenleme sistemlerini kapsar. Bir organizasyon veya işletmede iç kontrol; yönetimin belli amaçlara ulaşmasına yardımcı olmak üzere tasarlanan birçok sistemden oluşur. Her sistem bazıları karşılıklı bağımlı, bazıları bağımsız olarak işleyen çeşitli iç kontrolleri kapsar.

Bunlar ;

- Hata ve olumsuzlukların önlenmesi,
- Hata ve olumsuzlukların ortaya çıkarılması,
- Hata ve olumsuzlukların giderilmesi,
- Yüksek riskli alanlardaki kontrol yetersizliklerinin giderilmesi,
- Kaynakların savurganlıktan, suiistimalden, yetersiz yönetimden, hatalardan, yolsuzluklardan ve diğer düzensizliklerden kaynaklanan kayıplara karşı korunması,
- Yasalara, yönetmeliklere ve yönetimin direktiflerine uyulması,
- Güvenilir mali ve idari verilerin hazırlanması ve saklanması ve bu verilerin uygun zamanlı raporlarda tam ve doğru olarak açıklanmasıdır.

Aynı zamanda, iç kontrol sisteminin kurulması üst yönetici bakımından da önem arz etmektedir. Üst yöneticinin 5018 sayılı Kanunla getirilen sorumluluğunu yerine getirebilmesi için kendisine makul bir güvence verecek etkin bir iç denetime ihtiyaç duymaktadır. Ancak, Başkanlığımızda iç denetim birimi bulunmaması sebebiyle iç kontrol sisteminin etkinliği, izlenmesi ve denetlenmesi sorumluluğu Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı aracılığı ile yürütmektedir.

Bu durumda; üst yöneticiler ve bütçeyle ödenek tahsis edilen harcama yetkililerinin; tahsis edilen kaynakların planlanmış amaçlara ve iyi mali yönetim ilkelerine uygun olarak kullanıldığı ve uygulanan iç kontrol sisteminin işlemlerin yasallık ve düzenliliği konusunda yeterli güvenceyi sağladığı hususlarında güvence beyanı vermek için iç kontrol sisteminin kurulması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

7. YÜRÜTME VE SORUMLULUK

5018 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat iç kontrolle ilgili sorumlular ve sorumluluklarını aşağıdaki şekilde belirlemiştir:

- Üst yönetici, iç kontrolle ilgili gerekli talimatları verme, uygulamaları izleme ve gerekli tedbirleri alma görevlerini yürütmekten Bakan'a karşı sorumludur.
- Harcama yetkilileri, birimlerinde iç kontrolü oluşturmaktan, uygulamaktan ve geliştirmekten üst yöneticiye karşı sorumludur.
- Strateji geliştirme birimi yöneticisi, iç kontrol çalışmalarını başlatmaktan, koordine etmekten, harcama birimlerine teknik destek ve danışmanlık sağlamaktan üst yöneticiye karşı sorumludur.

İç kontrol asıl olarak yönetim sorumluluğunu esas almakla birlikte etkin bir iç kontrol sisteminin kurulması ve işleyişinin sağlanması sürecinde idarenin bütün yönetim kademeleri ve personeli sorumludur.

Başkanlığımızda kurulması gereken iç kontrol sistemine ilişkin sorumluluk bakımından aktörler; Başkanlık Makamı, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı, harcama yetkilileri ve süreç sahipleridir.

5018 sayılı Kanunun 11 inci maddesi ile üst yöneticilere, idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sisteminin kurulması, işleyişinin gözetim ve izlenmesi, iç kontrol sisteminin bir gereği olarak yazılı prosedür ve talimatların oluşturulması gibi düzenlemelerin yapılması görevleri verilmiştir.

Buna göre Kurum Başkanı, bu sorumluluğun gereklerini, iç kontrol sistemini mevzuata ve belirlenmiş standartlara uygun bir şekilde oluşturmak ve işleyişini sağlamak suretiyle harcama yetkilileri, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı aracılığıyla yerine getirecektir.

8. KAMU İÇ KONTROL STANDARTLARI

8.1 Kontrol Ortamı

Kontrol ortamı, iç kontrolün diğer unsurlarına temel teşkil eden genel bir çerçevedir. İdarenin yöneticileri ve çalışanlarının iç kontrole olumlu bir bakış sağlaması, etik değerlere ve dürüst bir yönetim anlayışına sahip olması esastır. Performans esaslı yönetim anlayışı çerçevesinde görev, yetki ve sorumlulukların uzmanlığa önem verilerek bilgili ve yeterli kişilere verilmesi ve personelin performansının değerlendirilmesi sağlanır. İdarenin organizasyon yapısı ile personelin görev, yetki ve sorumlulukları açık bir şekilde belirlenir.

Kontrol Ortamı bileşeni;

- Etik Değerler ve Dürüstlük,
- Misyon, Organizasyon Yapısı ve Görevler,
- Personelin Yeterliliği ve Performansı,
- Yetki devri olmak üzere 4 standart altında 26 genel şarttan oluşmaktadır.

8.2 Risk Değerlendirme

Risk değerlendirme, idarenin hedeflerinin gerçekleşmesini engelleyecek risklerin tanımlanması, analiz edilmesi ve gerekli önlemlerin belirlenmesi sürecidir.

Risk Değerlendirme bileşeni;

- Planlama ve Programlama,
- Risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi olmak üzere 2 standart altında 9 genel şarttan oluşmaktadır.

8.3 Kontrol Faaliyetleri

Kontrol faaliyetleri, idarenin hedeflerinin gerçekleştirilmesini sağlamak ve belirlenen riskleri yönetmek amacıyla oluşturulan politika ve prosedürlerdir.

Kontrol Faaliyetleri bileşeni;

- Kontrol stratejileri ve yöntemleri,
- Prosedürlerin belirlenmesi ve belgelendirilmesi,
- Görevler ayrılığı,
- Faaliyetlerin sürekliliği,
- Hiyerarşik kontroller,
- Bilgi sistemleri kontrolleri olmak üzere 6 standart altında 17 genel şarttan oluşmaktadır.

8.4 Bilgi ve İletişim

Bilgi ve iletişim, gerekli bilginin ihtiyaç duyan kişi, personel ve yöneticiye belirli bir formatta ve ilgililerin iç kontrol ve diğer sorumluluklarını yerine getirmelerine imkân verecek bir zaman dilimi içinde iletilmesini sağlayacak bilgi, iletişim ve kayıt sistemini kapsar.

İdarenin ihtiyaç duyacağı her türlü bilgi uygun bir şekilde kaydedilir, tasnif edilir ve ilgililerin iç kontrol ile diğer sorumluluklarını yerine getirebilecekleri bir şekilde ve sürede iletilir.

Bilgi ve İletişim bileşeni;

- Bilgi ve İletişim,
- Raporlama,
- Kayıt ve Dosyalama Sistemi,
- Hata, Usulsüzlük ve Yolsuzlukların Bildirilmesi olmak üzere 4 standart altında 20 genel şarttan oluşmaktadır.

8.5 İzleme

İzleme, iç kontrol sisteminin kalitesini değerlendirmek üzere yürütülen tüm izleme faaliyetlerini kapsar. İç kontrol sistem ve faaliyetleri sürekli izlenir, gözden geçirilir ve değerlendirilir.

İzleme bileşeni;

- İç Kontrolün Değerlendirilmesi,
- İç Denetim olmak üzere 2 standart altında 7 şarttan oluşmaktadır.

Kamu İç Kontrol Standartları Tablosu

9. BAŞKANLIĞIMIZDA İÇ KONTROL FAALİYETLERİ

Başkanlığımızda; yürütülen iş ve işlemlerin mevzuata uygun olarak gerçekleştirilmesi, faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesi, varlıkların ve kaynakların korunması, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesi amacıyla etkin bir iç kontrol sisteminin kurulması önem arz etmektedir.

Bu kapsamda, Bakanlığımızda etkin bir iç kontrol sisteminin kurulması için hazırlanan “İç Kontrol Tespit Raporu”, “Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı” ile “İç Kontrol Sorumlular Listesi” 12.02.2025 tarihli ve E-90011603-602.05-9092 sayılı Makam Olur’u ile yürürlüğe girmiştir.

Bu itibarla, Başkanlığımızca her bir iç kontrol bileşeni ile ilgili gerçekleştirilen faaliyetlere aşağıda yer verilmiştir.

9.1 Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.

Kurum genelinde iç kontrol sistemi ve işleyişine ilişkin yeterli bilgi ve farkındalık oluşturmak amacıyla “İç Kontrol Sistemi” broşürü hazırlanmıştır.

Bu broşür, kurum genelinde iç kontrol sisteminin amacı, kapsamı ve işleyişine ilişkin ortak bir anlayış oluşturmak; yöneticiler ve personelin iç kontrol konusundaki bilgi düzeyini artırarak farkındalığı güçlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. İç kontrol sisteminin kurumsal hedeflere ulaşmadaki rolünün açıklanması, risk odaklı yönetim yaklaşımının benimsenmesi ve çalışanların

görev, yetki ve sorumluluklarını iç kontrol perspektifiyle değerlendirmelerine katkı sağlanması hedeflenmiştir. Bu çerçevede broşür, iç kontrolün kurum kültürünün ayrılmaz bir parçası haline gelmesine destek olacak şekilde bilgilendirici ve rehber nitelikte tasarlanmıştır.

Kurum genelinde etik ilke ve değerlerin ortak bir anlayış çerçevesinde benimsenmesini sağlamak, çalışanların görevlerini yerine getirirken karşılaşılabilecekleri etik durumlara ilişkin yol gösterici bir başvuru kaynağı oluşturmak amacıyla “İklim Değişikliği Başkanlığı Etik Rehberi” kitapçığı hazırlanmıştır. Kamu hizmetinin temelinde yer alan dürüstlük, tarafsızlık, şeffaflık, hesap verebilirlik ve kamu yararı ilkelerinin kurumsal kültürün ayrılmaz bir parçası haline gelmesine katkı sunulması hedeflenmiştir. Bu kapsamda kitapçık, etik davranış kurallarını açık ve anlaşılır bir biçimde ortaya koyarak personelin etik sorumlulukları konusunda bilinç düzeyini artırmayı amaçlamaktadır.

Aynı zamanda bu çalışma ile kurumun saygınlığını ve güvenilirliğini güçlendiren, etik değerlere dayalı bir yönetim anlayışının kurumsal düzeyde yaygınlaştırılması hedeflenmiştir. Etik ilkelere uygun

davranışın yalnızca bireysel bir yükümlülük değil, kurumsal başarının ve sürdürülebilir kamu hizmetinin temel unsurlarından biri olduğu anlayışının pekiştirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda kitapçık, karar alma süreçlerinde rehberlik eden, etik ikilemlerde yön gösteren ve kurum genelinde tutarlı bir etik duruşun oluşmasına katkı sağlayan kalıcı bir kaynak olarak tasarlanmıştır.

Ayrıca, İç kontrol sistemi ve işleyişinin yönetici ve personel tarafından sahiplenilmesi ve desteklenmesi amacıyla Daire Başkanlığımız web adresine iç kontrol bölümü eklenmiştir. Bu doğrultuda, iç kontrol sistemi kapsamında hazırlanan dokümanlar gerek personel ve yöneticiler ile gerekse kamuoyu ile paylaşılmaktadır.

İklim Değişikliği Başkanlığı bünyesinde iç kontrol sisteminin etkin, tutarlı ve sürdürülebilir bir şekilde kurulması, uygulanması ve geliştirilmesi süreçlerinde yöneticilere rehberlik etmek amacıyla “İç Kontrol Sistemi Yönetici Rehberi Taslağı” hazırlanmıştır. Rehber ile yöneticilerin iç kontrol sisteminin amacı, unsurları, işleyişi ile görev, yetki ve sorumluluklarını bütüncül bir bakış açısıyla kavramaları; risklerin yönetilmesi, kontrol faaliyetlerinin güçlendirilmesi, hesap verebilirlik ve saydamlık ilkelerinin kurumsal düzeyde yerleşmesine katkı sağlanması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda kitapçık, iç kontrol kültürünün kurumsallaştırılmasını

destekleyen, yönetsel karar alma süreçlerinde yol gösterici nitelikte bir başvuru kaynağı olarak tasarlanmıştır.

Ayrıca, Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı çerçevesinde, 2026 yılı içerisinde kurum faaliyetlerinin güvenilirliğini ve sürekliliğini temin etmek amacıyla hassas görevlere ilişkin prosedürlerin geliştirilmesi öngörülmektedir. Söz konusu çalışmalar ile görevlerin niteliği gereği risk barındıran alanlar belirlenerek, bu görevlerin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar açık, sistematik ve mevzuata uygun şekilde tanımlanacaktır. Aynı dönemde, geliştirilecek prosedürleri desteklemek üzere görev dağılımı çizelgeleri hazırlanarak birimler bazında uygulamaya alınacaktır.

9.2 Risk Değerlendirme Standartları

Kurumsal risk yönetimi, kurumların stratejik amaç ve hedeflerine ulaşmasını etkileyebilecek olay ve durumların bütüncül bir yaklaşımla belirlenmesi, analiz edilmesi ve önceliklendirilmesini esas alan sistematik bir yönetim sürecidir. Bu yaklaşım sayesinde risklerin gerçekleşme olasılığı ve olası etkileri azaltılmakta, aynı zamanda ortaya çıkabilecek fırsatların etkin şekilde değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Geleneksel risk yönetiminden farklı olarak kurumsal risk yönetimi, riskleri yalnızca tehdit boyutuyla değil, fırsat unsurlarıyla birlikte ele almakta; risklerin kurumun stratejik amaç ve hedefleriyle ilişkilendirilerek değerlendirilmesini ve önceliklendirilmesini öngörmektedir.

Bu çerçevede, kurumun stratejik amaç ve hedeflerine yönelik fırsat ve tehditler analiz edilmekte; öncelikli riskler belirlenerek söz konusu risklerin yönetiminde kurum kaynaklarının yeterliliği değerlendirilmektedir. Bu süreçte, “Gelecekte karşılaşılabilecek hangi olay veya durumlar stratejik amaç

ve hedeflere ulaşılmasını engelleyebilir ya da destekleyebilir?" sorusuna yanıt aranması temel alınmaktadır.

Riskler, hedef bazlı olarak tanımlanmakta ve bu sayede kurumun hedeflerine ulaşmasını etkileyebilecek risklerin öncelikli olarak ele alınması sağlanmaktadır. GZFT analizi kapsamında belirlenen fırsat ve tehditler, kurumun strateji geliştirme sürecine katkı sunarken aynı zamanda faaliyetlerin yürütülmesi sırasında ortaya çıkabilecek risklerin belirlenmesinde yol gösterici olmaktadır.

Stratejik Plan kapsamında Başkanlığın iç ve dış çevresine ilişkin GZFT, PESTLE, Stratejik Hedef Tabloları ile kaynak, ihtiyaç ve tespit analizleri yapılmış; bu analizler doğrultusunda stratejik risk yönetim süreci yürütülmüştür. Stratejik risklere ilişkin değerlendirmeler, Başkanlığın yürürlükte olan Stratejik Plan çalışmaları kapsamında sürdürülmektedir.

Bu kapsamda, Stratejik Planda belirlenen misyona uygun olarak tanımlanan 3 amaç ve 13 hedefe ulaşılmasını etkileyebilecek riskler ve söz konusu risklere yönelik tedbirler belirlenmiştir.

Ayrıca, 2026 yılında operasyonel risklere yönelik çalışmalar başlatılmış olup ihtiyaç duyulan dokümantasyon ve bilgilendirme çalışmaları yapılacaktır.

9.3 Kontrol Faaliyetleri Standartları

İç kontrol mevzuatına göre idareler, hedeflerine ulaşmayı amaçlayan ve riskleri karşılamaya uygun kontrol strateji ve yöntemlerini belirlemeli ve uygulamalıdır.

Bu çerçevede, Stratejik Plan'da ortaya konulan misyon doğrultusunda belirlenmiş olan üç stratejik amaca ve bu amaçlar altında tanımlanan on üç hedefe ulaşılmasını olumsuz yönde etkileyebilecek potansiyel riskler kapsamlı bir şekilde analiz edilmiş; söz konusu risklerin risklerin yönetilmesine ve etkilerinin azaltılmasına yönelik gerekli tedbirler belirlenmiştir.

Diğer taraftan; "İdareler, faaliyetleri ile mali karar ve işlemleri için gerekli yazılı prosedürleri ve bu alanlara ilişkin düzenlemeleri hazırlamalı, güncellemeli ve ilgili personelin erişimine sunmalıdır." standardı kapsamında mevzuat çalışmaları yürütülmüş olup söz konusu çalışmalara aşağıda yer verilmiştir.

9.3.1 İklim Kanunu

İklim değişikliği ile mücadelede esas olan sera gazı emisyonlarının azaltılması ve iklim değişikliğine uyum faaliyetlerini, planlama ve uygulama araçlarını, gelirleri, izin ve denetim ile bunlara ilişkin yasal ve kurumsal çerçevenin usul ve esaslarını kapsayan ülkemizin ilk İklim Kanunu 09.07.2025 tarihli ve 32951 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu kapsamda, ulusal ve uluslararası yükümlülükler dikkate alınarak düşük karbonlu kalkınma hedeflerinin desteklenmesi, kamu kurumları, özel sektör ve diğer paydaşların sürece etkin katılımının sağlanması, izleme, raporlama ve doğrulama mekanizmalarının güçlendirilmesi ile iklim değişikliğinin çevresel, ekonomik ve sosyal etkilerinin azaltılmasına yönelik politika araçlarının hayata geçirilmesi öngörülmektedir.

9.3.2 Türkiye Yeşil Taksonomi Yönetmeliği

Sera gazı emisyonlarının azaltılması, iklim değişikliğine uyum, kaynakların etkin kullanımı ve kirliliğin önlenmesi gibi alanlara yönelik yatırım ve faaliyetler için açık ilkeler ve kriterler belirlemek amacıyla "Türkiye Yeşil Taksonomi Yönetmeliği Taslağı" hazırlanmıştır. Söz konusu Yönetmelik Taslağının yürürlüğe girmesine için gerekli çalışmalar yürütülmektedir.

9.3.3 Karbon Kredilendirme ve Denkleştirme Yönetmeliği

Karbon Kredilendirme ve Denkleştirme Yönetmeliği Taslağı hazırlanmıştır. Bu çerçevede, söz konusu Yönetmelik ile ulusal karbon kredilendirme sisteminin kurulması ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi ile emisyon ticaret sistemi kapsamında ve gönüllü taahhütlerde denkleştirme amacıyla kullanılacak karbon kredisi üreten denkleştirme projelerinin ve denkleştirme işlemlerinin kayıt altına alınmasına ilişkin hususları düzenlemek amaçlanmaktadır.

9.3.4 Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği

Emisyon ticaret sistemi kapsamında düzenlemeye tabi faaliyetleri yürüten tesislere ilişkin usul ve esaslar ile emisyon ticaret sisteminin etkin bir şekilde uygulanmasına yönelik iş ve işlemler; bu süreçlerde görev alan gerçek ve tüzel kişiler ile yetkili mercilerin görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemek amacıyla "Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği Taslağı" hazırlanmıştır. Anılan Yönetmelik Taslağının yürürlüğe konulmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

9.3.5 Yerel İklim Değişikliği Eylem Planları Hakkında Yönetmelik

Türkiye'nin iklim değişikliği konusundaki çalışmalarına katkı sunmak ve şehirlerin iklim değişikliğine dirençli ve hazırlıklı olmasını sağlamak için Yerel İklim Değişikliği Eylem Planlarının hazırlanması, onaylanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesine yönelik ilkelerin, idari ve teknik usul ve esasların belirlenmesi amacıyla "Yerel İklim Değişikliği Eylem Planları Hakkında Yönetmelik Taslağı" hazırlanmıştır. Söz konusu Yönetmelik Taslağının yürürlüğe girmesine için gerekli çalışmalar yürütülmektedir.

9.3.6 Avrupa Birliği ve Uluslararası Kuruluşlardan İklim Değişikliği Başkanlığına Aktarılan Hibe Niteliğindeki Tutarların Harcanmasına İlişkin Usul ve Esaslar

Avrupa Birliği ve Uluslararası Kuruluşlardan İklim Değişikliği Başkanlığına Aktarılan Hibe Niteliğindeki Tutarların Harcanmasına İlişkin Usul ve Esaslar kurum gereklilikleri doğrultusunda güncellenmiş olup Başkanlık web adresinde yayınlanmaktadır.

9.3.7 İklim Değişikliği Başkanlığı Ön Mali Kontrol İşlemleri Yönergesi

Bilindiği üzere, kamu harcamalarının etkin, verimli ve şeffaf bir şekilde yapılması amacıyla Hazine ve Maliye Bakanlığınca hazırlanan Kamu Ön Mali Kontrol Yönetmeliği 05.03.2025 tarihli ve 32832 Sayılı Resmî Gazete'de yürürlüğe girilmiştir.

Bu çerçevede, Başkanlık harcama birimleri ve Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığınca yürütülecek ön mali kontrol faaliyetlerine ilişkin iş, işlem ve süreçleri belirleyen İklim Değişikliği Başkanlığı Ön Mali Kontrol İşlemleri Yönergesi, Kamu Ön Mali Kontrol Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak güncellenmiştir.

Ayrıca, anılan Yönetmelikte yer alan “Yapılacak kontrolleri gösteren ön malî kontrol listeleri, malî hizmetler birimi tarafından hazırlanır ve üst yönetici onayıyla yürürlüğe konulur.” hükmü gereğince 17 adet “Kontrol Listesi” hazırlanmıştır. Bahse konu Kontrol Listelerine aşağıda yer verilmektedir.

1. Doğrudan Temin Kontrol Listesi
2. Gelir Getirici İşlemler Kontrol Listesi
3. Gelir Getirici İşlemler Onay Belgesi Kontrol Listesi
4. İhale Dosyası Kontrol Listesi (Taahhüt Evrakı ve Sözleşme Tasarıları)
5. İhale Onay Belgesi Kontrol Formu
6. İstisnai Alım Kontrol Listesi
7. Kadro ve Pozisyon Dağılım Cetvelleri Kontrol Listesi
8. Mevzuat Taslaklarının Bütçeye Etkisinin Hesaplanması Kontrol Listesi
9. Ödenek Aktarma Kontrol Listesi
10. Ödenek Gönderme-Tenkis Kontrol Listesi
11. Seyahat Kartı Listeleri Kontrol Listesi
12. Seyyar Görev Tazminatı Cetvelleri Kontrol Listesi
13. Sözleşmeli Personel Sayı ve Sözleşmeleri Kontrol Listesi
14. Yan Ödeme Cetvelleri Kontrol Listesi
15. Yapım İşlerinde Hakediş Ödemeleri Kontrol Listesi
16. Yurt Dışı Geçici Görev Harcırahı Ödemeleri
17. Yurt dışı kira katkısı Kontrol Listesi

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI YURT DIŞI GEÇİCİ GÖREV HARCIRAHİ ÖDEMELERİ KONTROL LİSTESİ		
Görev adı:	KONTROL EDİLDİ	AÇIKLAMA
1 Ödeme emri belgesi		
2 Görevlendirme yazısı veya harcama talimatı		
3 Yurtdışı Geçici Görev Yolluğu Bildirimi		
4 Yatacak yer temini için ödenen ücretlere ilişkin fatura		
5 Takip edilmesi gereken yolun dışında bir yoldan veya kullanılması gereken taşıt aracından başka bir araçla yolculuk yapılmasının zorunlu olduğu hallerde, yetkili makamdan alınacak onay veya rapor		
6 Uçakla yapılan seyahatlerde yolcu bileti		
7 Görevine ait mesleki ve sıhhi yeterliliklerinin tespiti veya kurumlarınca görülecek lüzum üzerine sınav için gönderilenlerin söz konusu sınava katıldığını gösteren belge		
8 Başkanlık 2023/2 Sayılı Yurt Dışı Geçici Görevlendirme Genelgesine Uygun mu		
.../.../...		
* Kontrol edilerek uygun görülenler için "✓" işareti koyulacaktır. * Uygun görülmeyen belgeler için "x" işareti koyulacaktır. * Düzeltilecek giderilebilecek eksiklikler için "?" işareti koyulacaktır. * Gerekli olmayan belgeler için kontrol kısmı boş bırakılacaktır.		

Aynı zamanda, harcama birimlerine mali konularda danışmanlık ve rehberlik yapmak, ön mali kontrol işlemlerinde yardımcı olmak üzere hazırlanan 9 adet kontrol listesi de hizmet birimleri ile paylaşılmıştır. Söz konusu Kontrol Listelerine aşağıda yer verilmektedir.

1. Doğrudan Temin Kontrol Listesi
2. İhale Dosyası Kontrol Listesi (Taahhüt Evrakı)
3. İhale Onay Belgesi Kontrol Formu
4. İstisnai Alım Kontrol Listesi
5. Sözleşmeli Personel Sayı ve Sözleşmeleri Kontrol Listesi
6. Yapım İşlerinde Hakediş Ödemeleri Kontrol Listesi
7. Yurt İçi ve Dışı Geçici Görev Harcırahı Ödemeleri
8. Ödeme Emri Belgesi Kontrol Listesi
9. Uluslararası Kuruluşlara Üyelik Aidatı Ödemesine İlişkin Kontrol Listesi

 İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI ÖDEME EMRİ BELGESİ KONTROL LİSTESİ			
BİRİM ADI: İŞİN ADI:		KONTROL EDİLDİ	AÇIKLAMA
1	Ödeme Emri Belgesi/Onay Belgesi		
2	Fatura/Taahhüt İşlem Fişi (varsa)		
3	Piyasa Fiyat Araştırma Tutanağı/Muayene Kabul Tutanağı		
4	Taahhüt Dosyası/Hakediş Raporu (Varsa)		
5	Yapılacak Alımlarda Ödenek Durum Bilgisini veya Ödeneginin Bulunduğunu Gösteren Açıklayıcı Belge		
6	Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinde Yer Alan Diğer Belgeler (Özellikli Alımlarda)		
..../..../..			
* Kontrol edilerek uygun görülenler için "✓" işareti koyulacaktır. * Uygun görülmeyen belgeler için "x" işareti koyulacaktır. * Düzeltilecek giderilebilecek eksiklikler için "?" işareti koyulacaktır. * Gerekli olmayan belgeler için kontrol kısmı boş bırakılacaktır.			

9.3.8 Diğer Mevzuat Çalışmaları

İklim Kanunun 12 inci maddesine istinaden Döner Sermaye İşletmesi Yönetmeliği ile İklim Gelirlerinin Takip ve Tahsili ile Tahsilat Karşılığı Öngörülen Ödenegin Kullanımı Hakkında Yönetmelik Taslakları hazırlanarak kurum görüşlerine açılmıştır.

Aynı zamanda, Kanunun 14 üncü maddesine istinaden verilecek idari para cezalarına ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere ilgili birim tarafından hazırlanan Tebliğ Taslağı da kurum görüşlerine açılmıştır.

9.4 Bilgi ve İletişim Standartları

İklim Değişikliği Başkanlığı İdare Faaliyet Raporları zamanında hazırlanmış ve yayımlanmıştır. Söz konusu dokümanların içerik olarak mevzuata uygun bir şekilde hazırlandığı Sayıştay Raporları ile tespit edilmiştir.

Ayrıca, Başkanlığımızda yatay ve dikey iletişimi sağlayan mekanizmalar mevcuttur. Bunlardan en önemlisi iş ve işlemlerle ilgili olarak sürekli güncellenen, resmi belgelerin yayımlandığı, hizmet alanlar, çalışanlar ve diğer üçüncü kişiler tarafından rahatça ulaşılabilen ve çift taraflı etkileşim sağlanabilen internet sayfalarıdır.

Başkanlık birimlerinde iç iletişim ve veriye ulaşımın sağlanmasına yönelik (raporların, kaynakların, dokümanların vb.) ortak alanlar (portal vb.) oluşturulmakta ve yaygınlaştırılması çalışmaları devam etmektedir.

Başkanlığımızda EBYS'ye geçilmesi ile birlikte yatay ve dikey iç iletişim sağlanmakta, bilgiye zamanında doğru, tam, güncel ve kesintisiz ulaşılabilir.

9.5 İzleme Standartları

Başkanlığımızda iç denetim birimi kurulmamıştır. Bu sebeple, İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması mevcut değildir. İç kontrol sisteminin denetimi ve geliştirilmesine yönelik çalışmaların Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı tarafından yürütülmesi planlanmaktadır.

Nitekim, İklim Değişikliği Başkanlığı İç Kontrol Sistemi Değerlendirme Raporu; İç kontrol sisteminin değerlendirilmesi, güçlü zayıf yönler, sistemde çıkabilecek sorunların tespiti ve çözümü açısından sistemin bir bütün halinde sağlıklı ve düzenli olarak ölçülüp izlenmesi amacıyla hazırlanmıştır.